

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. I. Matrimonium initum per Procuratorem, vel literas, aut nuntium,
valet, ac Sacramentum est, servatis certis conditionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

sciens alium pro le negotio gerere, tacet, arg. l. 4. o. eod. Si pro te, presente & vetante fideiussorim, nec mandati actio nec negotiorum gestorum est. Ergo si pro te presente, & non vetante, fideiussorim, & mandati actio, & negotiorum gestorum est. Hinc l. Si remunerandi, eod. §. 2. Si passus sim aliquem pro me fideiussore, vel alias intervenire, mandati teneor. Ubi Gloss. verb. Teneor: Quia, inquit, videor ei mandasse. Atque hæc de Mandatario expressè sumpto.

Venio ad Procuratorem, qui est quædam species Mandatarii, & dicitur is, cui aliquid pro altero exequendum, sine pacto de mercede committitur, dato instrumento ab eo, qui constituit Procuratorem. Advertit autem Molina supra disp. 551. n. 2. Hujusmodi Procuratorem interdum ita nomine & loco alterius aliquid agere cum mandato & procuratore ad id speciali, ut non tam ipse sit, qui id agit, quam qui mandatum & procuratorem ad id in particulari ei dedit, qui utitur ipso tanquam instrumento, quo mandans ipse id operatur, ac verè agit.

Atque in hoc eventu ejusmodi Procurator non sibi acquirit actiones, quas cedere debeat mandanti; sed mandans solus est, qui sibi immediatè acquirit actiones, ac totum jus; quin & illi sit traditio, si quæ ibi interveniat; neque ejusmodi Procurator in eo eventu tam habet rationem Mandatarii & Procuratoris ad id agendum, quam internuntii, aut quasi epistolæ, quæ mandans id exequitur. Hæc ille. Et exemplificat in celebratione Matrimonii per Procuratorem, de quo hic tractamus.

Præterea observat idem Auctor n. 5. Procuratorem ad negotia ut minimùm esse debere decem & septem annorum; ad judicia verò viginti quinque annorum; arg. cap. Qui generaliter, §. de Procurat. in 6. §. ultimo: Licet autem quis post decimum septimum annum Procurator ad negotia licitè deputetur: ad judicia tamen, nisi major viginti quinque annis fuerit, deputari nequibit. Itemque Procurator ad negotia potest liberè quemcumque alium ad ea deputare: non sic autem Procurator ad judicia; arg. cap. 1. de Procur. in 6. §. penult. & ult. Licet autem à Procuratore post litem contestatam ab eo possit (cum dominus sit litis effectus) dari alius Procurator: antea tamen non potest, nisi in rem suam sit datus: vel à domino substituendi alium (etiam certè non expressè personè) sibi fuerit concessa potestas. Procurator verò datus ad negotia, potest liberè quandocumque alium deputare.

Sed prima pars hujus observationis non placet Sanchio lib. 3. disp. 41. ubi n. 8. sic ait: In procuratore ad negotia non constat, certam ætatem desiderari; immò verius est, pupillum, modò usu rationis gaudeat, posse eo munere fungi. Probat per leg. Sed et si

quis; 7. ad finem verf. Pupillus, ff. de Instir. actio. ibi: Pupillus autem institor obligat eum, qui eum preposuit institoria actione, quoniam sibi imputare debet, qui eum preposuit. Et leg. sequenti: Nam & plerique pueros, puellasque tabernis preponunt. Et leg. 1. ff. de Exercitor. actio. §. Magistrum navis, verf. Cujus autem. ibi: Sed nec cujus ætatis sit, intererit, sibi imputaturo, qui preposuit. Et reddit optimam differentie rationem Baldus. leg. Exigendi, Cod. de Procur. n. 4. quia judicium est inter contradicentes; contractus autem inter consentientes celebrantur; quare quælibet ætas in Procuratore ad illos constituta, est idonea, dummodò sit capax consensus. Ita Sanchez.

Ad textum autem in contrarium adductum, Respondet cum Franco dict. c. Qui generaliter, §. Licet, n. 1. principalem decisionem ibi esse de ætate Procuratoris ad judicia; nec sumi debere argumentum à contrario sensu, ad probandam ætatem Procuratoris ad negotia, cum contrarium jure decisum sit, ut probavimus; argumentum enim à contrario sensu locum non habet, ubi contrarium decisum in jure: ut cum multis probat Everardus in suis Topicis, loco à contrario sensu, n. 8.

Vel secundò dic; in Procuratore ad judicia, expressè dici, nequire constitui ante 25. annos, quem loquendi modum non servat textus in Procuratore ad negotia: sed dicit, post decimum septimum annum licitè deputari, quasi clarè significans, illum ante dictam ætatem non posse validè constitui; hunc autem posse validè, sed non decenter & honestè. Hactenus Sanchez.

Queris autem à me, quis in jure dicatur negotiorum gestor? Respondeo: qui alterius negotium gerit, absque mandato formaliter vel virtualiter imposto. Ita habetur ff. de Negotiis gestis in annot. super titulum, ubi sic lego: Hic titulus est de voluntariis (id est sine mandato) Procuratoribus, qui se litibus, aut negotiis alienis offerunt.

His præmissis pro clariori intelligentia eorum, quæ hac Sectione tractanda sunt, Dico primò:

CONCLUSIO I.

Matrimonium initum per Procuratorem, vel literas, aut nuntium, valet, ac, Sacramentum est, servatis certis conditionibus.

Supponendum tanquam omninò certum & ab omnibus admissum; olim ante Conc. Tridentinum, Matrimonium initum per Procuratorem, servatis aliquibus conditionibus,

7. Resp. ad so. xsum in contrarium;

8. Quis in jure dicatur negotiorum gestor.

9. Ante Trid. Matr. per Procuratori;

erat validum in ratione contractus, ex cap. fis. de Procur. in 6.

bus, fuisse validum in ratione contractus. Colligitur manifestè ex cap. fin. de Procurat. in 6. cujus verba hic subscribo: *Procurator non aliter censetur idoneus ad Matrimonium contrahendum, quam si ad hoc mandatum habuerit speciale. Et quamvis alius is, qui constituitur ad negotia Procurator, alium dare possit; in hoc tamen casu (propter magnum, quod ex facto tam arduo posset periculum imminere) non poterit deputare alium, nisi hoc eidem specialiter sit commissum. Sanè si Procurator antequam contraxerit a domino fuerit revocatus, contractum postmodum Matrimonium ab eodem (licet tam ipse, quam ea cum qua contraxit, revocationem huiusmodi penitus ignorarent) nullius momenti existit: cum illius consensus defecerit, sine quo firmitatem habere nequivit.*

Ergo tunc temporis, saltem in ratione contractus, servatis illis conditionibus, Matrimonium contractum per Procuratorem erat validum. Si enim non aliter, id est, nisi servatis illis conditionibus, censetur idoneus; ergo servatis conditionibus illis, ceteri omnino debet idoneus.

Audiamus Gloss. ibi: verb. *Idoneus*, ubi interrogat: *An per Procuratorem possit contrahi Matrimonium?* Et respondet: *De hoc non dubitatur, per can. 32. q. 2. Honorantur. supra de Convers. conjug. Ex parte, 2. Et qui Clerici vel vo. cap. Veniens. Ad idem de Matrim. contract. c. 2. ff. de Spons. Sufficit, & l. ult. & ff. de Rit. nupt. l. Mulierem. Omnes enim contractus, qui consensu contrahuntur, inter absentes contrahuntur, ff. de Contrah. empt. l. 1. §. Est autem. Sed contra sup. de Sponsa duo. cap. 1. ibi: Corde tamen & ore &c. Sed dic. quod factis dicitur ore consentire, qui per Procuratorem consentit, infra de Reg. Juris. Qui per alium.*

10.
Probatio ex ratione, etiam post Trident. sic posse contrahi Matrimonium.

Ratio itaque hujus veritatis est; quia omnes contractus qui consensu contrahuntur, inter absentes contrahuntur; sed Matrimonium consensu contrahitur, ut evidens est; ergo Matrimonium inter absentes contrahitur; ergo per Procuratorem, literas, vel nuntium, hi enim sunt tres modi contrahendi inter absentes. Major probatur ex leg. 1. ff. de Contrah. empt. supra à Glossa allegata, ubi sic lego: *Est autem emptio juris gentium, & ideo consensu peragitur, & inter absentes contrahi potest, & per nuntium, & per literas. Quis autem dubitet, etiam Matrimonium esse juris gentium, & præter consensum contrahentium non esse necessariam realem traditionem corporum, sicuti in mutuo requiritur realis traditio rei, quæ mutuatur? Ergo & Matrimonium non minus, quam emptio, contrahi potest inter absentes, & per Procuratorem, & per nuntium, & per literas, sicut ante Tridentinum, ita etiam post Tridentinum.*

11.
Ratio pro

Sed hoc aliqui negant, ducti hac ratione: quia contractus Matrimonii post Tridenti-

num, ut sit validus, debet celebrari coram Parocho & Testibus, ut suo loco diffusius explicabitur, ita ut testificari possint de consensu contrahentium, ad evitanda incongruentia non parva, quæ ex Matrimonio aliter contracto nata sunt provenire. Sed hoc fieri non potest, quando contrahitur Matrimonium inter absentes per Procuratorem, nuntium aut literas; Ergo &c.

Sed hæc ratio nullius pili est; nam clara est falsitas Minoris: quippe Procurator potest coram Parocho & Testibus exprimeret consensum principalis; similiter & nuntius consensum nuntiantis, & litera consensum consentientis, ut liquidò constat. Cur ergo id idem non erit validum tale Matrimonium inter absentes? Jam enim potest Parochus, & ipsi sunt testes de consensu absentium testificantium cum illum intellexerint per Procuratorem qui sustinet personam principalis, autem per nuntium vel literam, ad hoc specialiter destinatis, ut per eos consensum absentium Parocho & testibus innotescat.

Contra, dicit aliquis; exigitur à Trident. præsentia pro forma; illa autem non suppletur per Procuratorem; ut patet in contractu Minoris, ad quem requiritur præsentia Tutoris, leg. *Obligari*, 9. ff. de Auct. & con. tut. §. *Tutor statim in ipso negotio præsentari debet auctor fieri; post tempus vero, aut per epistolam interposita ejus auctoritas nihil operari potest*. Idemque per epistolam fieri nequit, ut dicitur plures DD. apud Sanchez lib. 2. disp. 1. n. 19.

Respondet Sanchez ibi n. 21. respondens, cum requiritur præsentia pro forma, non debet esse per Procuratorem; nec, inquit, est simile in Tutore, eligitur enim indultus personæ, & confidunt leges, fore, ut ille in pupilli rebus consulat. Similiter eligitur pupilliam Canonicorum, confidens, rebus Ecclesiæ rebus consulturos, & vult congregentur, ut rationes conferant, & citius intelligant, quid facere expediat. Hæc illi.

Respondeo ego: Tridentinum non requirit pro forma præsentiam contrahentium, sed præsentiam Parochi & testium. Patet ex verbis Tridentini: *Qui aliter quam præsentibus Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, vel Ordinarii licentia, & duobus vel tribus testibus Matrimonium contrahere attentaverit, eum & ipsos ad sic contrahendum omnino inhabiles reddat*. Sicut ergo contractus antea poterat celebrari per Procuratorem, nuntium vel literas, quia id non repugnat naturæ contractus, quantum tantum exigitur signum externum consensuum ejus, qui principaliter contrahit; ita & nunc dummodo illud signum exhibeatur in præsentia Parochi & testium. Sic enim non attente-

Conclus. ex
praxi Eccle-
sia.

tant contrahere in absentia Parochi & testium, sed in eorum presentia.

15. Cum ergo ex alio jure, puta cap. fin. de Procur. in 6. supra allegato, constat, Matrimonium posse contrahi per Procuratorem; & jura sint concilianda, quantum fieri potest, salva proprietate verborum (quamvis forte magis proprie possent intelligi, si aliud jus corrigeretur) & consensus explicatus per Procuratorem, nuntium aut literas non improprie (quamvis minus proprie) sit consensus absentis; sequitur, quod absens valide possit contrahere Matrimonium coram Parocho & testibus per Procuratorem, nuntium aut epistolam, eo modo, quo contraheret per se ipsum, si esset presentis; juxta Reg. juris 72. de Reg. juris in 6. *Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per se ipsum*, ubi jus contrarium non disponit.

Quod autem verè faciat, videtur colligi ex cap. *Mulieres*, 6. de Sentent. Excom. ibi, *Illi verò, qui non per se ipsos, sed eorum auctoritate vel mandato, alii violenter injiciunt manus in Clericos, ad sedem Apostolicam sunt mittendi: cum is committat verè, cujus auctoritate vel mandato delictum committi probatur.* Ergo & is verè contrahit coram Parocho & Testibus, cujus auctoritate vel mandato Matrimonium contrahi probatur.

16. Si dixeris; tali via non occurritur damnis & incommodis, quæ possunt oriri ex Matrimonio clandestino; nam nequit haberi certitudo de vita mandantis, mittentis, aut scribentis; neque de non revocatione consensus tempore intermedio.

Respondetur; satis est, quod sit moralis certitudo, & quod mandanti, mittenti aut scribenti incumbat onus probandi revocationem consensus; neque enim major certitudo habetur, dum presentes contrahunt per se, vel per interpretem, possent enim fictè consentire. Et verò quod Matrimonium istud non sit clandestinum, vel ex eo satis ostenditur, quod approbetur ab Ecclesia in capite fin. supra adducto, cum tamen clandestina Matrimonia semper fuerint ab Ecclesia prohibita, ut docet Tridentinum sess. 24. in decreto de Reforma. Matr. c. 1. his verbis: *Nihilominus sancta Dei Ecclesia ex justissimis causis illa (Matrimonia clandestina) semper detestata est atque prohibuit.* Veluti ergo alii contractus, celebrati per Procuratorem, nuntium aut epistolam in absentia principalium, sufficienter probari possunt, ita ut valeant in foro externo; pari modo etiam Matrimonium; neque tali casu in foro externo poterit aliud Matrimonium iniri, estdè reverà prior consensus fuisset revocatus, nisi illa revocatio in eo foro sufficienter posset probari.

17. Dubitas adhuc, an Conclusio nostra sit vera? Consule praxim Ecclesiæ, quæ admit-

tit talia Matrimonia post Concilium Tridentinum, & de ipsis judicat, sicut de aliis Matrimoniis. Consuetudo autem est optima legum interpres; & sanè error foret intolerabilis, si illa Matrimonia non valerent, saltem in ratione contractus, ex quo sequerentur infinitæ quasi fornicationes, & alia maxima incommoda.

Immo, nisi valerent etiam in ratione Sacramenti, Ecclesia non deberet de illis judicare; nam hic contractus solum extrahitur à judicio Principis sæcularis, quia elevatus ad rationem Sacramenti. Sed neque deberet ea tolerare, cum homines tali via priventur gratiâ Sacramentali, maximè necessaria ad sustinenda opera Matrimonii, quam alioquin susciperent, contrahendo per semetipsos, si scirent hoc esse necessarium.

Affirmat itaque Conclusio, Matrimonium per Procuratorem, nuntium vel literas non solum esse validum in ratione contractus, sed etiam esse verum Sacramentum. Probatur autem; quia, ut non semel hæcenus diximus, Christus non immutavit naturam contractus; sed eam, prout erat ante legem novam, elevavit ad dignitatem Sacramenti in nova lege. Si ergo in nova lege Matrimonium per Procuratorem, nuntium, & literas est verus contractus, etiam erit verum Sacramentum, nisi forte defectu intentionis, de quo supra egimus, & hoc loco non tractamus.

Dices; quamvis Sacramento Pœnitentiæ, quatenus est quoddam judicium, non repugnet effici in absentia; repugnat tamen eò quod est Sacramentum. Ergo similiter repugnabit Matrimonio, ut est Sacramentum.

Respondetur 1. in Sacramento Pœnitentiæ constare de voluntate Christi ex ordinatione & praxi Ecclesiæ, de qua suo loco egimus; contrarium autem constat ex eadem praxi in Matrimonio, ut statim diximus.

Aliter respondet Sanchez supra n. 32. Judicium externum potest inter absentes esse eò quod diversi sint accusator, testis, & reus, nec aliqua dispositio in reo petatur: secus autem de interno, ubi reus, testis, & accusator est idem, & desideratur reum dispositum esse, ejusque dispositionem Confessarium intelligere: unde non solum ea parte quâ Sacramentum est, sed etiam eâ quâ judicium est, repugnat in absentia præstari; Matrimonio autem id non repugnat, quatenus contractus est, cujus naturam ratio Sacramenti minimè immutat. Hæc ille.

Sed ego illam repugnantiam non video; nam potest quis se ipsum accusare, & suam dispositionem indicare per Procuratorem, Nuntium aut literas; cur ergo ex natura rei repugnet, quod in absentia absolvatur, etiam in hoc judicio interno? Puto ergo, melius disparitatem peti ex diversa voluntate Christi.

Si

18.
Alia probatio.

19.
Objeccio.

Solutio.

20.
Alia solutio
ex Sanchez.

15.

16.

17.

21.
Alia obiectio
soluitur ex
Sanchez.

Si rursus aliquis objiciat: quia perceptio & consecutio Sacramenti est actus personalis, ut constat in omnibus aliis Sacramentis. Respondet Sanchez supra: in aliis Sacramentis actionem esse omnino personalem; ita, ut nullo modo per substitutum exerceri possit, secus autem in Matrimonio; quia cæterorum contractuum naturam sequitur: quare actio Sacramentalis in ipso non est omnino personalis, sed tantum in hoc sensu, ut nulla alia persona, præter ipsos contrahentes, verè conficiat, & in se recipiat Sacramentum.

22.
An homo
dormiens
possit recipere
gratiam,
& lethaliter
peccare.

Ex quo bene sequitur: dormientem posse recipere gratiam, & peccare lethaliter ratione consensus in vigilia habitum; ut contingit in eo, qui volens baptizari, baptizatur dormiens, per quem baptismum accipit gratiam, si est debitè dispositus ad eam; peccat autem lethaliter, si in vigilia posuerit obicem gratiæ, prævidens se in somno baptizandum; unde potius in vigilia peccavit lethaliter, ita, ut coram Deo sit reus, tametsi per accidens baptismus in somno non conferatur.

Ergo similiter in casu præsentis, cum ille qui constituit Procuratorem, aut misit nuntium, vel scripsit literas, sit ipse, qui contrahit Matrimonium, & ministrat ac recipit Sacramentum, si tempore illo, quo istud recipit, sit in statu gratiæ, indubiè etiam dormiens recipiet gratiam; si autem pro illo tempore sciens & volens posuerit obicem gratiæ, id est, fuerit in statu peccati mortalis, etiam dormiens peccabit mortaliter, si ita placeat loqui; quia propriè peccavit in vigilia, quando prævidens, tempore somni Procuratorem nomine suo contracturum, noluit se pro isto tempore disponere ad gratiam suscipiendam; quare tametsi Procurator verè illo tempore non contraheret, reverà tamen reus esset coram Deo mortalis sacrilegii, propter internum affectum, quamvis peccatum externum fuerit per accidens impeditum.

23.
Contrahens
per Procura-
torem debet
esse in gratia
pro tempore
quo contra-
hit.

Itaque pro toto tempore, quo probabile est, quod Procurator contrahet, tenetur principalis se disponere ad recipiendum effectum Sacramenti, alioquin non disponendo se, peccat mortali sacrilegio; quod nullum est inconveniens, majus quam quod debeat se disponere pro toto illo tempore, quo per se ipsum contrahit immediatè.

Quid si
tempus illud
ignoret, ex
Soto, &
Sanchez.

Sorus 4. dist. 27. q. 1. a. 3. vers. Ad 2. respondetur, excusat ab hac culpa mittentem, quando prorsus ignorat, quo tempore Matrimonium celebrandum sit. Verùm (inquit Sanchez supra n. 30.) nec tunc excusatur, quia Sacramenti susceptio obligat ad debitam dispositionem sub culpa lethali, & ita vel tenetur non mittere Procuratorem, vel toto illo tempore dispositus esse, quo probabiliter is contracturus est. Hæc ille.

24.

Si dixeris: supponitur prorsus ignorare

quo tempore Matrimonium celebrandum sit, an hoc die, an isto die, an post tres dies, an post decem dies &c. Molestum autem nuntium esset, si tanto tempore deberet abstinere a peccato mortali.

Respondeo: sibi imputet, qui cum tantum incertitudine temporis, quo perfici debet contractus, miserit Procuratorem, nuntium aut literas.

Sed hic oritur alia difficultas; nam dum Procurator contrahit jam consensus mittentis transit; immo si dormiat, aut amentia sit pro tempore somni, aut amentia est impotibilis; quomodo ergo, interrogat quisquam, fieri potest, ut ipse mittens ministrat Sacramentum, cum Sacramentum sit causa gratiæ, & ad minus requirat intentionem virtutalem faciendi, quod facit Ecclesia?

Respondeo; secundum nostra principia Sacramentum non causat physicè gratiam, sed tantum moraliter; ad hanc autem utilitatem sufficit moralis existentia consensus mittentis in consensu Procuratoris, in nuntio, aut in epistola; & vocari potest hæc existentia virtualis, quatenus valor consensus Procuratoris, sive valor contractus, per ipsum, aut per nuntium, vel epistolam celebratum, totaliter pendet à consensu influentis, mittentis, seu scribentis, non revocato, ut amplius patebit ex dicendis Conclusionibus sequenti.

Objicitur etiam contra hanc Conclusionem: Iddè hostia absens nequit consecrari, quia ponitur in forma pronomen demonstrativum: *Hoc*, quod denotat materiam præteritam; nec absens potest absolvi, quia ponitur in forma pronomen demonstrativum: *Te*, sed in forma Matrimonii ponitur duplex pronomen demonstrativum: *Ego*, &, *Te*, ut constat ex cap. *Licet*, de Sponsa duorum, ubi ponitur hæc forma: *Ego accipio te in meam*; ergo Matrimonium ut est Sacramentum, non potest celebrari inter absentes.

Respondeo negando Consequentiam. Irationem do disparitatis; quod in Eucharestia & Pœnitentia, illa verba formalia, & propriè dicta, sint de necessitate Sacramenti, ut patet ex dictis propriis locis; Matrimonium verò potest per quæcumque verba realia signa contrahi, dummodò consensum de processu explicant, ut similiter patet ex aliis locis.

Porro per Procuratorem, nuntium, aut epistolam potest sufficienter exprimi consensus mittentis de presenti, v. g. his verbis per Procuratorem: *Ego nomine Petri contraho tecum Matrimonium*; vel, *Nomine Petri te in uxorem accipio*. Si autem fiat per nuntium: *Petrus me misit, ut nuntiem tibi, eum te velle, aut, te accipere in uxorem*. Si per epistolam: *Hic literis significo me te velle, vel, te accipere in uxorem*.

Possit hic aliquis querere, an non oportet

reat addere in epistola Et ego tui consensum in me prestandum ex nunc accepto? Sed huic quaestioni satisfaciam Concl. 3. postquam Concl. 2. explicavero certas condiciones, de quibus fit mentio in fine praesentis Conclusionis, ibi: *Servatis certis conditionibus.* Sit itaque

CONCLUSIO II.

Ut Matrimonium per Procuratorem valeat, debet procedere ex speciali voluntate mandantis vera, nunquam revocata. Debet etiam Procurator per seipsum contrahere.

Quod debeat procedere ex speciali voluntate seu mandato, constat ex cap. fin. de Procur. in 6. in principio praecedentis Conclusionis adducto, ibi: *Si ad hoc mandatum habuerit speciale.* Vocatur autem hic speciale mandatum, quod expressè seu explicè datur ad contrahendum Matrimonium; idque, ut docet Glossa ibi verb. *Speciale*, cum determinatà personà; arg. leg. 34. ff. de Ritu nupt. *Generali mandato querendi mariti filiae familias non fieri nuptias, rationis est.* Itaque personam ejus patri demonstrari, qui Matrimonio confenserit, ut nuptiae contrahantur, necesse est.

Objicitur cap. 4. de Procur. in 6. sequentis tenoris. *Qui ad agendum & defendendum, ac generaliter ad omnia, etiam si mandatum exigant speciale, constituitur Procurator: ex vi generalitatis hujusmodi, ad aliquem articulum, in quo speciale mandatum exigitur, admitti non debet. Sed si aliquis, vel aliqui de articulis, speciale mandatum exigentibus, specificati fuissent, adjecta clausula generali, tunc ad non expressos etiam admittitur.*

Respondet d. Glossa cap. fin. *Sed nunquid (interrogat) si habet generale cum quibusdam expressis, clausula subsecuta, ut supra eodem libro & titulo: Qui ad agendum, contrahere poterit? Videretur quod sic per illud caput; sed contrarium credo, ut ibi dixi. Dico enim, quod illa clausula generalis, quae sequitur, specialia expressa similia includit, sed non longè majora: ut est in casu nostro: notabiliter enim tali concedi debet, & hoc voluit haec litera. Ad hoc 12. dist. Nos consuetudinem, supra in aut. de Rescriptis Sedes. C. de Diver. refer. l. 1. ff. de vi. tr. & oleo leg. l. ult. in fine; & ad hoc facit finis hujus capituli, maxime cum requiratur speciale mandatum, & de expressa persona, ut statim dicam: & sic dubitatio procedat.*

Sed quid dices: nunquid sufficit speciale mandatum ad contrahendum, vel requiritur speciale de certa persona & expressa? Et videtur quod non requiratur expressa persona, ut supra eodem titulo & libro, c. 1. 2. responso. Sed dic contra, per l. ff. de Ritu nupt. Generali. Ad hoc supra

de Arbis. Innotuit, cum suis concor. & quae nos. 29. q. 1. in summa. Hucusque Gloss.

Itaque cap. *Qui ad agendum*, intelligi debet de casibus, qui expressis similes sunt: v. g. qui habet mandatum ad vendendum, etiam censetur habere mandatum ad recipiendum pretium; jam autem Matrimonium est casus longè major. Sub tali autem generalitate non veniunt graviora, vel majora; ut habetur Clement. *Non potest*, eodem tit. ibi: *Cum sub generalitate tali, graviora non veniant vel majora, quam in ipso procuratorio sint expressa.*

Et quoniam sponsalia dispositio & via sunt ad Matrimonium, docet Sanchez sup. n. 3. etiam ad haec requiri mandatum speciale, leg. 16. ff. de Sponsal. *Oratio Imperatorum Antonini & Commodi, quae quasdam nuptias in personam Senatorum inbibuit, de sponsalibus nihil locuta est: rectè tamen dicitur, etiam sponsalia in his casibus ipso jure nullius esse momenti, ut suppleatur, quod orationi deest.*

Quod autem etiam sponsalia possint contrahi per Procuratorem, vel internuntium, aut epistolam, expressè statuitur sequenti lege hinc verbis: *In sponsalibus constitutendis parvi refert, per se coram, an per internuntium, vel per epistolam, an per alium hoc factum est, & ferè plerumque conditiones, interpositis personis expediuntur.*

Interim, cum Matrimonium oppidè gravior sit, & majus quàm sponsalia, ut potè contractus omninò indissolubilis; sponsalia autem ob multas causas dissolubilia. Et aliundè in omnibus non valeat argumentum à Matrimonio ad sponsalia, non obstantè dicta lege: *Oratio*, ut alibi ostendimus; nec Sanchez aliam probationem afferat suae opinionis, & tantum unum Auctorem, scilicet Dominicum dicto capite fin. in principio n. 2. si quis eam negaret, non puto, quod erraret, aut improbabiliter loqueretur.

Cæterum sufficeret etiam ad Matrimonium (ut bene dicit Angelus verb. *Matrimonium*, 2. n. 19.) quàm vis in mandato non exprimeretur persona, si oretenus vel per literas exprimeretur; quia mandatum hoc scripturam non petit; ut generaliter de Procuratore docet Gloss. in Leg. *Maritus*, 2. 1. Cod. de Procur. verb. *Præscripsit*, dicens: *Id est, ante oculos scripseris, vel etiam sine scriptura dixerit.*

Cur autem requiratur expressio personae, est optima ratio (inquit Bas. Pontius lib. 2. cap. 15. num. 3.) quam tradit Bartolus in l. *Filius*, ff. de Donat. quia cum Matrimonium sit vinculum mutui amoris, amor non potest esse inter ignotos omninò, & idè neque consensus. Undè etiam dixit Glossa in cap. *Nec illud*, 30. q. 5. Matrimonium nullo modo inter absentes contrahi posse, nisi se aliquo modo noverint, vel famà, vel alià ratione, cum enim omninò se ignorant, ad invicem consentire non possunt. Hæc ille.

D d d Sub.

Explicatur dict. cap. 4.

31. An etiam ad sponsalia requiratur mandatum speciale, ex Sanchez. L. 16. ff. de Spons.

32. Sufficit, quod persona oretenus exprimitur, ex Angelo.

33. Ratio quare requiratur expressio personae ex Pontio, & Bartolo.